

TOEKOMSTVISIE OPMEER 2030 THUIS IN OPMEER!

Met elkaar maken wij de toekomst!

Dankzij de dromen van onze voorouders is Opmeer geworden tot wat het nu is. Zo is ons een toekomst gegeven. En de komende jaren gaan wij die toekomst vormgeven voor de generaties na ons. Wij leven in een veranderende wereld waarin heel ver vooruit kijken nooit mogelijk is. Maar dat betekent niet dat we helemaal niet vooruit moeten kijken. Want over de nabije toekomst kunnen we wel nadenken. En 2030, dat is best dichtbij!

Deze visie geeft richting aan de ontwikkelingen in onze gemeente. Samen koersen we naar de toekomst. Bewoners, ondernemers, verenigingen, dorpsraden en betrokkenen hebben de afgelopen periode veel toekomstdromen gedeeld en over hun wensen gesproken. In individuele gesprekken, in groepsgesprekken, via de website, de toekomstkrant en ansichtkaarten. Op basis daarvan is een droombeeld gemaakt. Het droombeeld van de inwoners van Opmeer. Dat is onze toekomstvisie 2030. Om op koers te blijven richting 2030 hebben we iedereen nodig. Ieder met zijn eigen rol, maar met gezamenlijke ambities. Vanuit die ambities zetten we acties in gang, want met stilstaan komen we niet verder. We moeten vorm geven aan de toekomst. Laten we dat met elkaar doen.

Ik wil iedereen die bijgedragen heeft aan deze toekomstvisie voor Opmeer hartelijk danken. In de eerste plaats alle inwoners, ondernemers en betrokkenen die hebben meegedacht. Zonder jullie enthousiasme, inzichten en ideeën was deze visie niet tot stand gekomen. Daarnaast wil ik Marlieke en Loulou van Futureconsult bedanken die ons deskundig en enthousiast hebben bijgestaan om richting te wijzen.

Herman ter Veen

(Wethouder gemeente Opmeer)

TOEKOMST

02

Inleiding

Met deze visie geeft Opmeer richting aan de ontwikkelingen in de gemeente.

04

Hoofdstuk 1:

Welkom in Opmeer!

Een groene plattelandsgemeente in regio Westfriesland met een prachtig buitengebied.

06

Hoofdstuk 2:

Droomscenario:

Opmeer in 2030

Hier voelt iedereen zich thuis.

08

Hoofdstuk 3:

Ambities

De ambities sluiten aan bij de bestaande identiteit en kwaliteiten van Opmeer.

BIJLAGEN

20

De weg naar de Toekomstvisie

21

Vier toekomstscenario's voor Opmeer

30

Verantwoording

Welkom

Hoofdstuk 1: Welkom in Opmeer

Welkom in Opmeer. Een groene plattelandsgemeente in regio Westfriesland met een prachtig buitengebied. De Westfriese dijk, het oude Raadhuis, de omgeving rondom de Wipbrug: dit en nog veel meer kun je in Opmeer ontdekken.

Voor u ligt de Toekomstvisie van Opmeer. De visie kijkt ver vooruit. Dat doen we bewust. Met deze visie geeft Opmeer richting aan de ontwikkelingen in de gemeente.

Aan de hand van de Toekomstvisie bepalen we de komende jaren onze koers. De toekomst is onvoorspelbaar en er komt veel op ons af. Sociale en demografische veranderingen, de overgang naar de digitale economie, een omslag op het gebied van klimaat en milieu en nog vele andere omwentelingen. De visie brengt in kaart waar we voor staan en waar we voor gaan. En daarnaast helpt de visie ons om op koers te blijven.

De inhoud van de visie

We starten de visie met een reflectie op wie we zijn. Waar zijn we goed in en waar liggen onze wortels? Dit vertellen we in het hoofdstuk 'Welkom in Opmeer'. Vervolgens presenteren we in hoofdstuk 2 het droomscenario dat is samengesteld door inwoners van Opmeer in de participatie. We definiëren de bijbehorende ambities in hoofdstuk 3. Daarna volgen de weg naar de toekomstvisie en de verantwoording.

De gemeente wordt tegenwoordig gevormd door acht kernen: Opmeer, Hoogwoud, Aartswoud, De Weere, Gouwe, Spanbroek, Wadway en Zandwerven. Elk met hun eigen karakter en trotse inwoners. De gemeente Opmeer grenst aan de gemeenten Hollands Kroon, Medemblik, Koggenland en Heerhugowaard.

Al sinds 2000 jaar v. Chr. wordt deze plek bewoond, ondanks de dreiging van het water. Door de eeuwen

heen zijn de verschillende kernen steeds nauwer met elkaar verbonden geraakt. In de middeleeuwen leefden de kernen dankzij de goede waterverbindingen op. De dorpen Opmeer, Hensbroek, Obdam en Spanbroek kregen in 1414 van hertog Willem VI van Beieren stadsrechten als 'stede Spanbroek'. Dat duurde echter niet lang – in 1426 raakten ze de rechten alweer kwijt en de dorpen vielen uiteen. Later, in het jaar 1456 kregen Hensbroek en Obdam gezamenlijk stadsrecht, Spanbroek volgde later dat jaar. Ook het dorp Opmeer kreeg weer stadsrechten. De stede Opmeer doorstond de tijd, tot aan 1811. Toen werden, als gevolg van de Franse wetgeving, de plattelandssteden opgeheven.

Tot in de 20e eeuw waren de kernen Hoogwoud, Spanbroek en Opmeer afzonderlijke gemeenten. In 1959 werden Spanbroek en Opmeer samengevoegd. Pakweg twintig jaar later, in 1979, vond opnieuw een uitbreiding plaats. Toen sloot de gemeente Hoogwoud zich aan bij gemeente Opmeer. Het trotse Opmeer onderscheidt zich door haar prachtige landschap. Open en groen, dat zijn kernwoorden. De lintdorpen met authentieke boerderijen zijn kenmerkend voor deze regio. Ruim 85 procent van het Opmeerse grondgebied wordt gebruikt voor de landbouw. De bijna 12.000 inwoners van Opmeer zijn nuchter, recht voor z'n raap en ondernemend. Het verenigingsleven is groot. Naast vijf gymzalen, twee sporthalen, drie sportscholen en een zwembad zijn er ook talloze verenigingen: van badminton tot vliegeren en van volksdans tot toneel. De verenigingen en haar vrijwilligers geven Opmeer kleur en houden de gemeente levendig. En jaarlijkse activiteiten als Zomerpap, de kermis en de Landbouwschouw verenigen de dorpen.

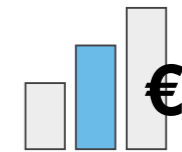
Wie op zoek is naar rust en ruimte zit goed in Opmeer. Diverse wandelroutes leiden je door het mooie landschap, door de Westfriese polders, langs de Wipbrug en De Vier Winden. En ook voor cultuur kun je in Opmeer terecht. Er zijn diverse kunst- en cultuurcentra, theaterverenigingen en twee musea waar je terecht kunt. Kortom, in Opmeer ben je thuis!

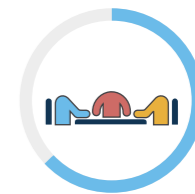
Vergrijzing
In 2030 zal 26.3% van de inwoners ouder dan 65 jaar zijn. In 2050 zal 27.4% van de inwoners ouder dan 65 jaar zijn

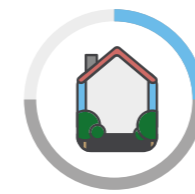
Gelukkige inwoners
91.9% van de Opmeeders is gelukkig

Gemiddelde vraagprijs woningen
De gemiddelde vraagprijs van een te koop staande woning in Opmeer is 480.000 euro

Het verenigingsleven
65% van de Opmeeders neemt actief deel aan het verenigingsleven.

Type woningen
76% van het aantal woningen in Opmeer zijn koopwoningen. 24% van het aantal woningen in Opmeer zijn huurwoningen

Buurtbewoners staan voor elkaar klaar
71% van de Opmeeders staan altijd voor elkaar klaar

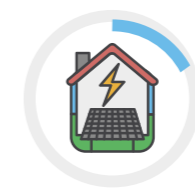
Tevredenheid voorzieningenopmeer
80.6% van de Opmeeders is blij met de voorzieningen in Opmeer

Vrijwilligerswerk
50% van de inwoners is vrijwilliger

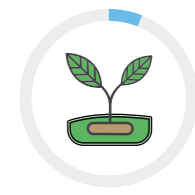
Opmeer is een groene gemeente
87% van de inwoners vindt dat er genoeg groen is in de buurt.

Duurzame energie
7.8% van het totale energiegebruik in Opmeer is duurzame energie.

Recreatie en toerismewerkgelegenheid
3.7% van de banen in Opmeer vallen binnen recreatie en toerisme sector

Landbouw Werkgelegenheid
6.7% van de banen vallen binnen de landbouw

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

“
 Hier
 voelt
 iedereen
 zich thuis
 ”

Hoofdstuk 2: Droomscenario: Opmeer in 2030

Thuis in Opmeer!

Welkom in het Opmeer van 2030. Hier voelt iedereen zich thuis. Opmeer is een gezonde gemeente met vitale kernen, waar flink is bijgebouwd zodat jong en oud kunnen wonen, recreëren en werken. We hebben een moderne agrarische sector en focussen ons op kleinschalig toerisme en duurzame bedrijvigheid. Opmeer is ondernemend, sociaal en actief. We werken veel in regionaal verband, maar koesteren daarbij altijd onze eigen identiteit.

Vitale en gezonde kernen

Opmeer is een gezonde en inclusieve gemeente, met levendige kernen! Jong en oud woont in Opmeer door elkaar heen. De goede voorzieningen dragen bij aan de leefbaarheid in de kernen. In iedere kern zijn voorzieningen gericht op sociale cohesie, zoals een speeltuin of dorpscafé. In de grotere kernen is een supermarkt, diverse winkels en speciaalzaken. Verenigingen zijn hecht gaan samenwerken en hebben zich rondom de Weyver in Hoogwoud, De Hooghe Heren in Hoogwoud of het Sportpark in Spanbroek gevestigd.

Zorg wordt door de gemeente in regionaal verband georganiseerd. Dagelijkse zorg, zoals mantelzorg en wijkverpleging, wordt door de gemeente gefaciliteerd en ondersteund. Voor overige zorg, die niet door thuiszorg, wijkverpleging of huisarts wordt uitgevoerd, kunnen Opmeeders in de regio terecht. Alle zorg is goed bereikbaar, toegankelijk en goed op orde.

Een plek voor iedereen

Er is in Opmeer flink gebouwd voor starters en gezinnen. In de kernen wonen veel gezinnen in de nieuw gebouwde woonwijken. En ook voor jongeren en senioren die in Opmeer willen wonen is er voldoende aanbod, want naast het bouwen van woningen zijn er ook innovatieve en kleinschalige oplossingen om de doorstroom te bevorderen. Denk aan particulier collectief eigenaarschap, tijdelijke woningen en het omvormen van leegstaande panden tot woningen. In de kern Opmeer is een unieke woonvorm waarbij diverse functies zijn gecombineerd: starters- en seniorenwoningen, flexwerkplekken en cafés zitten in één gebouw. Voor senioren zijn de Knarrenhofjes bij de kernen Opmeer en Hoogwoud erg populair. In de regionale samenwerking neemt iedere gemeente zijn verantwoordelijkheid om arbeidsmigranten te huisvesten. Door de spreiding over de kernen kunnen arbeidsmigranten goed integreren: in de vitale kernen kan iedereen volwaardig meedoen.

Je bent overal zo in Opmeer! Dankzij de goede fietspaden tussen de kernen en de laadpunten in de kernen kiezen veel inwoners voor de elektrische fiets. Op

een aantal centrale punten in de gemeente zijn elektrische deelauto's en deelfietsen te vinden. De gemeente heeft bij de provincie flink gelobbyd voor een verbeterd ov-netwerk en dat is te merken: de bussen rijden vaker en naar omliggende steden!

Ondernemend en duurzaam Opmeer

Opmeer is een ondernemende gemeente waar van alles gebeurt. Zo is er een toekomstbestendige agrarische sector. Agrarische ondernemers zijn door verschillende lagen van de overheid ondersteund om hun bedrijven om te vormen naar kringlooplandbouw. Ook zie je steeds meer agrariërs op biologische wijze ondernemen. Daarnaast zijn er nog enkele grootschalige veeteeltbedrijven. Agrariërs zijn belangrijk voor het in stand houden van het Westfries landschap rondom de dorpskernen.

Daarnaast is er, vooral zomers, bescheiden bedrijvigheid rondom toerisme. Fietsende dagtoeristen hebben Westfriesland ontdekt. Opmeer profileert zich als uitvalsbasis vanuit waar de hele regio verkent kan worden. De gemeente zet in op kleinschalige overnachtingsmogelijkheden. Geen grote hotels, wel B&B's of campings. Opmeer trekt rustzoekers die het gebied binnen de Westfries Omringdijk willen verkennen, of met veel plezier de 5-kernen wandeltocht voltooien.

Grootschaligere bedrijvigheid vind je op klimaatneutraal bedrijventerreinen De Veken. De gemeente stelt eisen op het gebied van duurzaamheid, zodat Opmeer haar ambitie waar maakt: energieneutraal in 2040. Opmeer is zuinig op haar karakteristieke landschap en kiest voor een verduurzamingstrategie waarbij innovaties zoveel mogelijk worden ingebed in het landschap, waardoor Opmeer haar karakter zoveel mogelijk behouden blijft. De afgelopen jaren is daarom volop geïnvesteerd in zonne-energie. Er zijn zonnepanelen op parkeerplaatsen en op grote daken geplaatst. En natuurlijk zijn alle nieuw gebouwde woningen energieneutraal.

Bereikbaar bestuur

De hechte samenwerking van Opmeer met Westfries gemeenten is geïntensiveerd. De regio heeft meer slagkracht en de democratische besluitvorming gaat sneller. Dit is vastgelegd in duidelijke afspraken rondom taakverdeling en een duidelijke koers. Eens per vier jaar wordt de samenwerking grondig geëvalueerd. Waar moeten we harder lopen en wat gaat al goed? Onder andere door de omgevingswet en de bijbehorende participatie is de band met burgers verbeterd. Beleid maakt men in Opmeer niet alleen tussen de muren van het gemeentehuis!

Hoofdstuk 3: Ambities

Visie hebben betekent keuzes durven te maken. En keuzes maken betekent dat niet alles kan. Een toekomstvisie moet richting geven voor toekomstig beleid en brengt focus aan. De toekomstvisie heeft wortels in heden en verleden. De ambities sluiten aan bij de bestaande identiteit en kwaliteiten van Opmeer. Ze zijn geformuleerd op basis van de inbreng van inwoners tijdens de participatie en het daarop samengestelde voorkeursscenario. Bewoners spraken in meerderheid hun voorkeur uit voor een combinatie van scenario B: "Gemoedelijk en gezellig", en scenario C: "Samen sterk". Vanuit scenario B nemen we de focus op de eigen inwoners in vitale dorpen mee. Vanuit scenario C de aandacht voor regionale samenwerking en de blik naar buiten. De ambities hangen zodanig samen met het droomscenario dat als alle ambities gerealiseerd zijn, het droomscenario ook werkelijkheid is geworden.

Samen werken aan een mooie toekomst

Het realiseren van de ambities kunnen en willen wij als gemeente niet alleen doen. De toekomstvisie vormt een uitnodiging aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om samen met ons aan de slag te gaan om deze ambities waar te maken. Zo werken we samen aan een mooie toekomst van Opmeer. Voor sommige ambities zijn door de gemeente al eerste stappen gezet. Voor alle ambities geldt dat ze niet realiseerbaar zijn zonder samenwerking met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners. En voor sommigen geldt dat we ze alleen kunnen realiseren in samenwerking met de regio.

Kernambitie: Opmeer in 2030

In Opmeer ben je thuis. Wij zijn een gezonde gemeente met vitale kernen, waar jong en oud kunnen wonen, recreëren en werken. We zijn sociaal en ondernemend, met een helder toekomstperspectief voor onze agrarische sector en een focus op kleinschalig toerisme. We zijn onderdeel van de regio Westfriesland, maar koesteren daarbij onze eigen identiteit. Wij zijn trots op onze omgeving: het Westfries landschap.

1

Vitale dorpen in een vitale gemeente

Wij investeren in een groene leefomgeving waar mensen van jong tot oud kunnen blijven wonen, actief zijn en zich thuis voelen. In de hechte dorpskernen in de gemeente Opmeer wordt iedereen betrokken. In alle kernen is er ruimte voor activiteiten voor alle leeftijdsgroepen. Iedereen kan sporten, deelnemen aan een vereniging of actief zijn in de gemeenschap. Verenigings- en bewonersinitiatieven worden door de gemeente ondersteund.

Er worden woningen bijgebouwd voor starters, gezinnen en senioren. Er wordt geïnvesteerd in voldoende ouderenwoningen, zodat ouderen nabij en met elkaar kunnen wonen, jongerenwoningen, starterswoningen en woon-zorg complexen.

2

Een zorgzame gemeenschap

Wij hebben oog voor elkaar. Daarom investeren wij in een goede zorgverlening die dichtbij de mensen staat. Onderdeel daarvan is de ambitie om mensen zo lang mogelijk in de eigen gemeenschap en dicht bij elkaar te kunnen laten wonen en leven.

We spannen ons in om zorg bereikbaar te houden. We investeren in wijkgericht werken en zorgoplossingen op maat. Daarnaast worden de vrijwillige mantelzorgers vanuit de gemeente goed bijgestaan met kennis en advies.

3

Een duurzame toekomst

Opmeer en haar inwoners nemen de klimaatmaatregelen serieus. Er wordt werk gemaakt van de Westfriesse ambitie om enerzijds maatregelen te nemen waardoor de energievraag minder wordt en aan de andere kant energie regionaal opgewekt wordt. Dit leidt tot een klimaatbestendige gemeente in 2050, waarin de energievraag gedeckt wordt door de regionale energieopwekking.

Binnen de energietransitie en klimaatadaptatie worden keuzes gemaakt voor ontwikkelingen die zo goed als mogelijk inpasbaar en betaalbaar zijn, met respect voor ons unieke landschap. De gemeente heeft daarnaast een sterk agrarisch toekomstperspectief.

4

Een aantrekkelijk landschap

Opmeer koestert haar open landschap, erfgoed en de kenmerkende lintdorpen. Dit maakt Opmeer een fijne plek om te wonen. Dit open landschap willen we behouden. Daarom kiezen we voor ontwikkelingen die passend zijn bij ons kenmerkende landschap. Dit geldt voor het realiseren van de energietransitie, de ontwikkeling van de agrarische sector en de toeristische mogelijkheden. Wij zijn ons bewust van het bijzondere landschap dat wij geërfd hebben en investeren in het behoud ervan.

5

Een bereikbaar bestuur

Het bestuur van Opmeer is bereikbaar en toegankelijk. Bij de besluitvorming worden belanghebbenden betrokken. Er worden duidelijke afspraken gemaakt over de rol en positie van dorpsraden ten opzichte van het gemeentebestuur. De Westfriesse gemeenten werken bestuurlijk en ambtelijk nauw samen waar dit mogelijk is. Er wordt geïnvesteerd in het versterken van de band tussen gemeentebestuur en inwoners.

Ambitie 1: Vitale dorpen in een vitale gemeente

De kracht en uitdagingen anno 2021

In Opmeer staat niemand alleen. Dat is bijvoorbeeld te zien aan de enorme doe-kracht in de gemeente. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde heeft Opmeer veel vrijwilligers. Mantelzorg, actief lid van een dorpsraad of vereniging, het organiseren van evenementen: iedereen draagt een steentje bij. De inspanningen van deze grote groep actieve inwoners houden de dorpen levendig. Daar zijn we trots op. Net als op het sterke jongerenwerk. Verbindend, en uniek in de regio met de vele projecten. En niet te vergeten de hoeveelheid (sport)voorzieningen: voor een relatief kleine gemeente hebben we er bijzonder veel.

Een grote uitdaging voor Opmeer is de woningvoorraad. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde heeft Opmeer veel koopwoningen en weinig sociale huurwoningen. De gemiddelde vraagprijs voor een woning ligt anno 2021 op 480 duizend euro en de gemiddelde waarde van een hypotheek is in Opmeer hoger dan het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd neemt het aanbod aan koopwoningen, gelijk met de landelijke trend, af. Wonen in Opmeer is dus relatief duur en de schaarste neemt de komende jaren toe.

Tijdens de participatie gaven senioren aan vaak niet door te kunnen stromen naar een levensloopbestendige woning vanwege het beperkte aanbod aan seniorenwoningen in hun dorp. Richting de toekomst neemt het aantal alleenstaande ouderen verder toe en daarmee ook de verwachte vraag naar seniorenwoningen. Als senioren niet kunnen doorstromen naar een geschikte woning, komen er minder gezinswoningen vrij. Dit betekent dat jonge gezinnen langer in een starterswoning blijven zitten, woningen waar nu al een tekort aan is. De druk op de woningmarkt blijft hierdoor een constant probleem. Voor de vitaliteit van de dorpen en het bestaansrecht van voorzieningen is een diverse bevolkingssamenstelling cruciaal. Wonen speelt hierin een hoofdrol.

Op het gebied van veiligheid doet Opmeer het in de cijfers goed. Maar cijfers meten niet alles. Veel inwoners gaven tijdens de participatie aan zich zorgen te maken over de veiligheid, en met name de verkeersveiligheid in de gemeente.

Opmeer in 2030

Geboren en getogen Opmeeders, maar ook nieuwkomers uit de regio voelen zich in de vitale dorpen in Opmeer helemaal thuis. Opmeer is een gezonde en inclusieve gemeente. Starters, gezinnen en ouderen wonen door elkaar heen en organiseren samen veel activiteiten voor de buurt. Ouderen kunnen lang zelfstandig blijven wonen doordat de kernen goed ontwikkeld zijn. Basisvoorzieningen liggen in de buurt, en als het nodig is kunnen ouderen gebruik maken van het toegankelijke, goede en veilige OV-netwerk. Je kunt bijna overal komen met het OV! Hiervoor heeft Opmeer de afgelopen jaren flink gelobbyd bij de provincie.

De hoofdkernen Opmeer, Spanbroek en Hoogwoud hebben een centrumfunctie gekregen. Hier vind je winkels en ontmoetingsplekken, zoals horeca en evenementen. Voor jongeren is er een hoop te doen. Het sterke jongerenwerk is ook in 2030 een unieke eigenschap van Opmeer. Via dit netwerk hebben jongeren in en tussen de dorpen veel contact met elkaar. Na de middelbare school vertrekt een deel van de jongeren naar de Randstad of grotere gemeenten in de omgeving, maar door de hechte banden met de kernen komen veel jongeren na hun vervolgopleiding terug.

Iedereen kan wonen in Opmeer. In de nieuw gebouwde woonwijken wonen veel jonge gezinnen. Daarnaast doen inwoners veel met collectief particulier eigendom en zijn er op diverse plekken tijdelijke woningen voor starters geplaatst. Daarnaast zijn in een aantal gebouwen in en rondom de kern Opmeer diverse functies met elkaar gecombineerd: starters en seniorenwoningen, flexwerkplekken en cafés zitten in één gebouw.

In de kern Hoogwoud hebben de verenigingen een thuis in het levendige dorpscentrum/café De Hooghe Heren. In de kern Opmeer/Spanbroek is er een verenigingshuis dat veelvuldig gebruikt wordt. Deze voorzieningen zorgen er voor dat het verenigingsleven bloeit. In iedere kern zijn voorzieningen gericht op sociale cohesie zoals een speeltuin of een dorpscafé. In de grotere kernen zijn er supermarkten en diverse winkels. Een aantal sportverenigingen hebben zich rondom de Weijver in Hoogwoud of het Sportpark in Spanbroek gevestigd, zodat accommodaties intensiever gebruikt kunnen worden.

Leeswijzer ambities

Hieronder worden de ambities verder uitgewerkt. Elke ambitie start met de huidige kwaliteiten van Opmeer die kansen bieden voor deze ambitie, en de uitdagingen die geadresseerd worden in deze ambitie. Daarna volgt het toekomstbeeld van Opmeer richting 2030. Vervolgens wordt beschreven wat de ambities concreet betekenen.

Wat betekent dit concreet?

1. De gemeente Opmeer stimuleert ontmoeting door het faciliteren en ondersteunen van burgerinitiatieven, verenigingen en buurtactiviteiten. In iedere kern zijn er voorzieningen die de sociale cohesie in stand houden.
2. De gemeente Opmeer zet zich in om de woningbouw te stimuleren. De bouw van duurzame woningen heeft hoge prioriteit. Prioriteit wordt gegeven aan woningbouw op vrijkomende locaties binnen het bebouwd gebied. Dit zijn locaties waar oude opstallen staan. Daarmee wordt bereikt dat er dorpsvernieuwing plaatsvindt en meer woningen in de huidige kernen komen. Daarnaast wordt er prioriteit gegeven aan de realisatie van een uitbreidingswijk bij Hoogwoud. In de kleine kernen worden initiatieven gesteund voor kleinschalige woningbouw. Dat gebeurt op de locaties waar dit mogelijk is. De gemeente werkt mee om leegstaande gebouwen her te bestemmen voor woningen. Een groot deel van de te ontwikkelen woningen zijn betaalbare starters- of seniorenwoningen.
3. De gemeente stimuleert bedrijvigheid zoals horeca en evenementen in de hoofdkernen Opmeer-Spanbroek-Hoogwoud, zodat deze meer een centrumfunctie krijgen.
4. Een voorwaarde voor goed wonen is bereikbaarheid. De gemeente Opmeer zet zich in voor veilige, duurzame en toegankelijke mobiliteit. De gemeente stimuleert de provincie om het duurzame openbaar vervoer van en naar Opmeer te verbeteren.
5. Knelpunten op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid worden door de gemeente, in samenwerking met partners (ondernemers en dorpsraden) opgelost.

Ambitie 2: Een zorgzame gemeenschap

De kracht en uitdagingen anno 2021

Ruim zestien procent van de Opmeeders verleent mantelzorg. Dat is ruim twee procent meer dan het landelijk gemiddelde. De betrokkenheid van inwoners in Opmeer is bijzonder hoog. Hier is het nog normaal om de burens een handje te helpen. Men kijkt naar elkaar om. Die sociale samenhang moet gekoesterd worden.

Op het gebied van zorg komt Opmeer de komende jaren voor uitdagingen te staan. 21,2 procent van de inwoners van Opmeer is ouder dan 65. Deze vergrijzing gaat verder toenemen tot 26,3 procent in 2030 en 27,4 procent in 2050. Er is daarnaast sprake van dubbele vergrijzing: niet alleen het aantal 65-plussers groeit, het aantal 80-plussers groeit ook.

Met een toename van het aantal ouderen stijgen de zorgvraag en de zorgkosten. Tegelijkertijd neemt het aantal mensen dat mantelzorg kan verlenen af en lopen de personeelstekorten in de zorg verder op. De verwachting is dat deze trends in bepaalde regio's, waaronder Noord-Holland Noord, het meest problematisch en dus ook het meest voelbaar zijn.

Maar zorg is niet alleen voor ouderen. Een grote uitdaging voor Opmeer in 2021 is het betaalbaar houden van de jeugdzorg. Er is steeds meer jeugdzorg nodig, terwijl de financiering achter blijft. Een andere uitdaging speelt zich af op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Meer mensen maken aanspraak op de WMO, waardoor er ook steeds meer financiering nodig is. De verwachting is dat deze trend zich, dankzij de vergrijzing, de komende jaren verder zal doorzetten. Een grote vraag is: hoe houden we deze zorg betaalbaar?

Opmeer in 2030

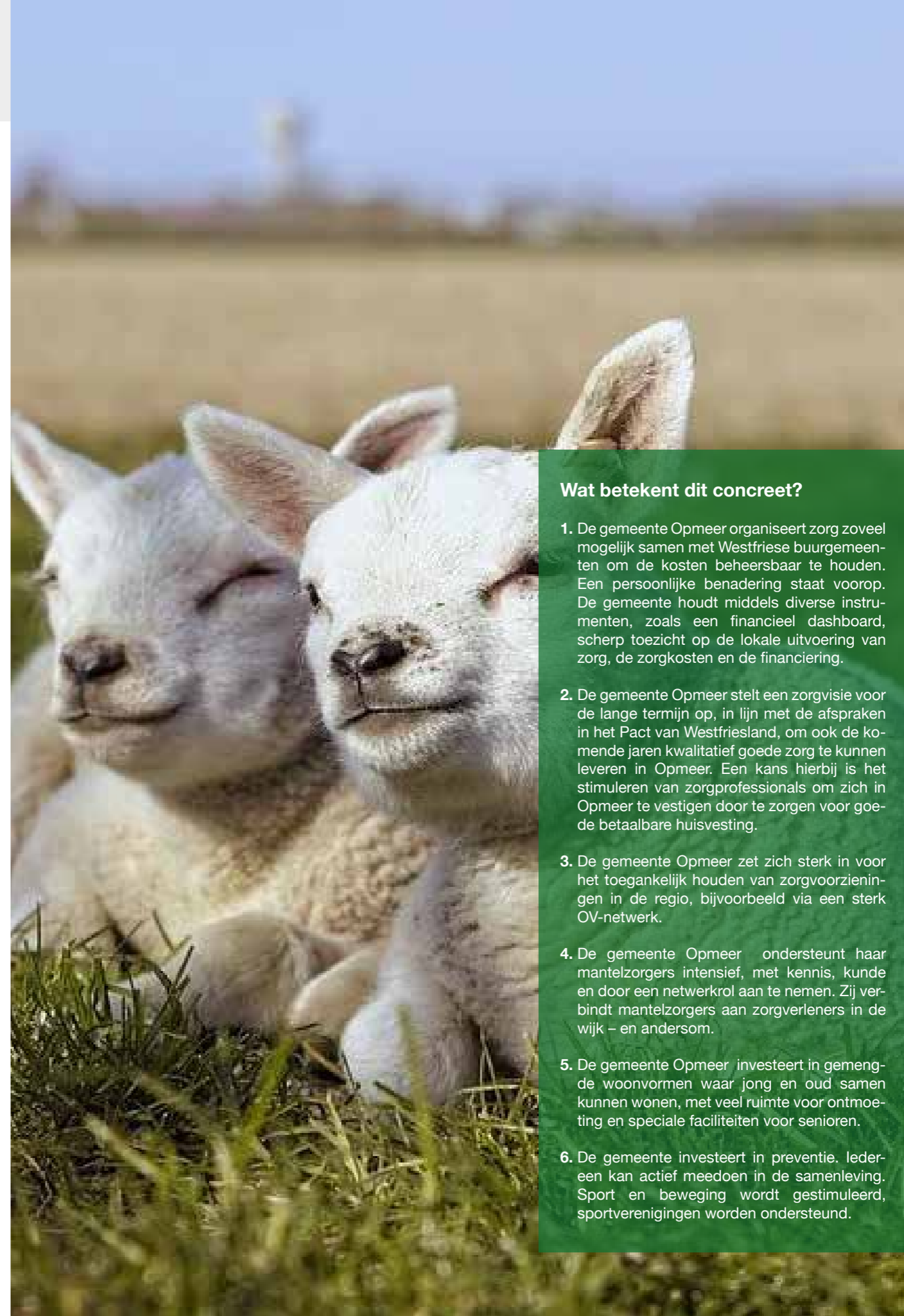
Opmeer in 2030 is gezond, vitaal en inclusief. Iedere inwoner wordt in staat gesteld om zo lang mogelijk zelfstandig huishouding te voeren. Anno 2030 is er meer zorgpersoneel in Opmeer beschikbaar. In samenwerking met andere Westfriesse gemeenten is Opmeer in 2023 gestart met een experiment om meer zorgpersoneel naar de regio te trekken. Daarbij werd gekeken naar creatieve oplossingen, zoals het bieden van voorrang op betaalbare (huur)woningen.

Zorg wordt regionaal georganiseerd en ingekocht, maar zoveel mogelijk lokaal uitgevoerd. Dagelijkse zorg, zoals mantelzorg en wijkverpleging, wordt door de gemeente gefaciliteerd en ondersteund. De gemeente zet daarbij in op persoonlijke banden: de inwoners kennen de zorgverleners, en andersom. Veel inwoners van Opmeer zijn geboren en getogen in hun kern. De directe omgeving, zoals de wijk, speelde altijd al een belangrijke rol in het dagelijks leven van inwoners. De kracht van die sociale cohesie wordt nu ingezet om zorg te garanderen: één gezin, één plan, één aanspreekpunt. Wijkverpleegkundigen spelen een belangrijke rol op het gebied van preventie. Zien zij mensen vereenzamen, in financieel zwaar weer belanden of zich terugtrekken uit de samenleving? Dan trekken ze snel aan de bel bij de gemeente, familie of mantelzorger. De gemeente vervult een netwerkkrol – bij problemen of uitdagingen gaat zij met mantelzorgers en zorgpersoneel om tafel zitten.

Mantelzorgers voelen zich gesteund door de gemeente. Veel van de inwoners in Opmeer doen lichte mantelzorgtaken, een groeiende groep is belast met zware mantelzorg. De gemeente ondersteunt met kennis, kunde en middels proactieve houding. Als mantelzorgers tegen obstakels aanlopen kunnen ze bij de gemeente terecht voor helder advies en een doorverwijzing naar het wijkteam.

Voor overige zorg, die niet door thuiszorg, wijkverpleging of huisarts wordt uitgevoerd, kunnen Opmeeders in de regio terecht. De mobiliteitsverbindingen met instellingen in de regio, zoals het Dijklander Ziekenhuis in Hoorn, zijn verbeterd. Zo kunnen mindervaliden of senioren zo lang mogelijk zelfstandig hun weg vinden in de regio.

In Opmeer is veel aandacht voor preventie. Het vroegtijdig ingrijpen om zwaardere zorg te voorkomen is speerpunt van het Opmeerse beleid. Dit doet de gemeente door te investeren in initiatieven die hieraan bijdragen. De inwoners kunnen sporten, bewegen en krijgen goede voorlichting over gezond leven. Dankzij de vele initiatieven en de hoge sociale cohesie is niemand eenzaam in Opmeer.

Wat betekent dit concreet?

1. De gemeente Opmeer organiseert zorg zoveel mogelijk samen met Westfriesse buurgemeenten om de kosten beheersbaar te houden. Een persoonlijke benadering staat voorop. De gemeente houdt middels diverse instrumenten, zoals een financieel dashboard, scherp toezicht op de lokale uitvoering van zorg, de zorgkosten en de financiering.
2. De gemeente Opmeer stelt een zorgvisie voor de lange termijn op, in lijn met de afspraken in het Pact van Westfriesland, om ook de komende jaren kwalitatief goede zorg te kunnen leveren in Opmeer. Een kans hierbij is het stimuleren van zorgprofessionals om zich in Opmeer te vestigen door te zorgen voor goede betaalbare huisvesting.
3. De gemeente Opmeer zet zich sterk in voor het toegankelijk houden van zorgvoorzieningen in de regio, bijvoorbeeld via een sterk OV-netwerk.
4. De gemeente Opmeer ondersteunt haar mantelzorgers intensief, met kennis, kunde en door een netwerkkrol aan te nemen. Zij verbindt mantelzorgers aan zorgverleners in de wijk – en andersom.
5. De gemeente Opmeer investeert in gemengde woonvormen waar jong en oud samen kunnen wonen, met veel ruimte voor ontmoeting en speciale faciliteiten voor senioren.
6. De gemeente investeert in preventie. Iedereen kan actief meedoen in de samenleving. Sport en beweging wordt gestimuleerd, sportverenigingen worden ondersteund.

Ambitie 3: Een duurzame toekomst

De kracht en uitdagingen anno 2021

Een open, groen landschap. Dat is Opmeer. Deze ruimte in het buitengebied en op de grote daken biedt kansen voor duurzame energiebronnen. Want het klimaat verandert en landelijk is vastgelegd dat in 2050 de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO2 neutraal moet zijn. We moeten ons hier op voorbereiden en de omslag naar duurzaam en circulair maken. Relatief veel woningen in Opmeer hebben zonnepanelen en in het voorjaar en in de zomer wordt er (ten opzichte van het landelijk gemiddelde) veel zonne-energie opgewekt in Opmeer. Dat is een kracht. Maar op het gebied van duurzame mobiliteit kan het dan weer beter. Vooral op het gebied van elektrische auto's en (semi) publieke e-laadpunten blijft Opmeer achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

In het Pact van Westfriesland heeft Opmeer zich geëngagementeerd aan energieneutraal in 2040 en klimaatbestendig in 2050. Om die doelstellingen te behalen moet er, ook in Opmeer, nog veel gebeuren. Klimaatbestendigheid in 2050 wordt bereikt door enerzijds de groene, regionale opwekking van energie, en anderzijds door energiezuinig te zijn. In 2050 wordt zo de vraag naar energie gedekt door de regionale duurzame opwekking van energie. Dit wordt vastgelegd in de Regionale Energie Strategie (RES). Aan de andere kant betekent klimaatbestendigheid ook het herinrichten van woonwijken en openbare ruimte. Als gevolg van klimaatverandering is het nodig om water vast te houden in tijden van droogte, en water versneld af te voeren bij hoge regenintensiteit. Deze omslag zal Opmeer moeten gaan maken.

Opmeer in 2030

Opmeer heeft flinke stappen gezet op het gebied van duurzaamheid, energie en klimaat. Opmeer is zuinig op haar karakteristieke landschap en kiest voor een verduurzamingstrategie waarbij het landschap zoveel mogelijk behouden blijft. De afgelopen jaren is daarom volop geïnvesteerd in zonne-energie. Er zijn zonnepanelen op parkeerplaatsen en op grote daken geplaatst, en in het landschap geïntegreerd. Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van de hulp van de gemeente bij het verduurzamen van hun huis: overal in Opmeer liggen zonnepanelen! Alle nieuw gebouwde woningen zijn energieneutraal en gasloos. Verduurzamen doet Opmeer in nauwe samenwerking met regio Noord-Holland Noord en de Westfriese gemeenten. Zo hoeft Opmeer niet alleen het wiel uit te vinden.

Opmeer is hard op weg om volledig klimaatadaptief te zijn. In tijden van droogte wordt water opgeslagen, in tijden van veel neerslag wordt water goed en snel afgevoerd. Nieuwe wijken worden klimaat adaptief gebouwd, bestaande woonwijken en openbare ruimten worden omgevormd.

Klimaatneutraal bedrijventerrein De Veken doet het goed bij ondernemers die ruimte zoeken. Hier is de grond nog te betalen! De gemeente stelt hierbij wel hoge eisen op het gebied van klimaat, want in 2040 wil ze energieneutraal zijn.

Er is in de gemeente een moderne agrarische sector. Agrarische ondernemers worden ondersteund om hun bedrijven om te vormen naar kringlooplandbouw. Ook zie je steeds meer agrariërs op biologische wijze ondernemen. Daarnaast zijn er nog enkele grootschalige veeteeltbedrijven. Agrariërs zijn belangrijk voor het in stand houden van het Westfriese landschap rondom de dorpskernen.

De goede fietspaden tussen de kernen en de vele laadpunten zorgen ervoor dat veel inwoners voor de elektrische fiets kiezen. Op centrale punten in de gemeente zijn elektrische deelauto's en deelfietsen te vinden, deze kun je op veel plekken opladen.

Wat betekent dit concreet?

1. De gemeente Opmeer ontwikkelt, in samenwerking met andere Westfriese gemeenten en in lijn met het Pact van Westfriesland, een visie op het agrarisch toekomstperspectief. In deze visie wordt een duidelijk beeld geschetst van de toekomst van de agrarische sector en welke rol de Westfriese gemeenten hierin spelen.
2. De Gemeente Opmeer ontwikkelt in samenwerking met de zes andere Westfriese gemeenten uitvoeringsprogramma's voor een energieneutraal Westfriesland 2040 en een klimaatbestendig Westfriesland 2050, met concrete acties en doelstellingen.
3. De gemeente Opmeer ondersteunt inwoners actief bij het verduurzamen van de eigen woning en bedrijfspanden. Dit doet zij door kennis en middelen beschikbaar te stellen, in lijn met het nog op te stellen uitvoeringsprogramma (zie punt 2).
4. De gemeente Opmeer zet in op energieopwekking via zonne-energie. Zon op daken wordt gestimuleerd.
5. In 2030 is bedrijvenpark De Veken volledig energieneutraal. De gemeente faciliteert deze transitie, in samenwerking met ondernemers.
6. Nieuw te bouwen woningen moeten voldoen aan eisen op gebied van duurzaamheid, energie en klimaatbestendigheid.
7. Nieuwe woonwijken worden klimaatbestendig ingericht. Bestaande woonwijken worden klimaat bestendig gemaakt.
8. De gemeente Opmeer stimuleert het gebruik van de (elektrische) fiets, door te investeren in veilige en kwalitatief goede fietspaden.
9. In 2030 zijn er voldoende laadpunten voor elektrische auto's en fietsen in de gemeente.

Ambitie 4: Een aantrekkelijk landschap

De kracht en uitdagingen anno 2021

Een aantrekkelijk landschap. Dat is misschien wel de grote aantrekkingskracht van Opmeer. Open lintdorpen, authentieke stolpboerderijen en molens: erfgoed om trots op te zijn. Opmeer ligt in het Westfriesse landschap binnen de historische Westfriesse Omringdijk. Opmeer is centraal gelegen. Het IJssel- en Markermeer zijn goed bereikbaar, evenals de prachtige historische Zuiderzeestadjes Hoorn, Enkhuizen en Alkmaar. Voor het Noordzeestrand en het prachtige brede duingebied geldt dat ook. Het is prachtig fietsen vanuit Opmeer door het Westfriesse land naar de kustplaatsen en de kustlijnen aan de voormalige Zuiderzee en de Noordzee. En naar Amsterdam ben je maar een half uur onderweg. Opmeer is een ideale uitvalsbasis voor vele ontdekkingen en uitstapjes. Zeker voor natuurliefhebbers, wandelaars en fietsers. In en rondom Opmeer is nog rust en ruimte.

Erfgoed gaat evengoed over het nu en de toekomst, als over het verleden. Wat willen we bewaren en welke verhalen willen we vertellen? Steeds meer gaan mensen op zoek naar beleving, zij willen zich geworteld voelen in een gebied - in hun gebied. De afgelopen jaren is een kentering zichtbaar: naast puur behoud wordt erfgoed steeds vaker geïntegreerd in de ruimte en krijgt het nieuwe functies. De maatschappelijke waarde van erfgoed, bijvoorbeeld de connectie met het onderwijs, wordt belangrijker.

Maar naast de maatschappelijke waarde heeft het Opmeerse erfgoed een belangrijke recreatieve waarde. Buitenrecreatie, zoals wandelen en fietsen, is populair in Nederland. Wandelen staat zelfs bovenaan de lijst met populaire vrijetijdsactiviteiten. COVID-19 heeft het uitgangspunt voor de toeristische sector cruciaal veranderd. Ondernemers in deze sector hebben het moeilijk. Tegelijkertijd is er, dankzij de reisrestricties, een interessante trend in gang gezet: men ontdekt eigen land. Nog nooit gingen zoveel mensen in eigen land op vakantie.

Anno 2021 rijden toeristen de gemeente Opmeer nog relatief vaak voorbij. De horecasector in Opmeer is vergeleken met de rest van Nederland klein. Opmeer is een kleine gemeente, met voorzieningen vooral gericht op haar eigen inwoners. De gemeente ontvangt graag rustzoekers, wandelaars en cultuurliefhebbers. Maar een massa aan toeristen? Dat is niet gewenst!

Opmeer in 2030

Opmeer koestert en beschermt haar landschap en haar erfgoed. Het open karakter en de lintdorpen zijn, ook in 2030, kenmerkend voor het Opmeerse landschap. Aan de hand van de Opmeerse iconen, zoals de stolpboerderijen, de Wipbrug, de Westerveer en het Oude Raadhuis, vertelt gemeente Opmeer het verhaal van haar unieke landschap. Opmeer maakt het verband tussen heden en verleden expliciet aan de hand van haar erfgoed. Geschiedenis in de praktijk, voor Opmeerse basisschoolkinderen, maar ook natuurlijk ook voor inwoners of dagtoeristen die geïnteresseerd zijn in het landschap. Zo geeft Opmeer de Westfriesse identiteit actief vorm.

Er is in Opmeer bescheiden bedrijvigheid rondom toerisme. Fietsende dagjestoeristen hebben Westfriesland ontdekt. Samen met Westfriesse gemeenten is ingezet op een gedeelde toeristische beleving. Neem bijvoorbeeld de route op elektrische fietsen: deze brengt toeristen door Opmeer en haar buurgemeenten. In de dorpscafés kun je genieten van een stuk appeltaart, terwijl je elektrische fiets oplaadt in één van de vele elektrische laders. Horeca in de gemeente zetten in op de verkoop van streekproducten en gerechten. Opmeer is geen grote toeristentrekker, maar is wel een uitvalsbasis voor toerisme in de regio. Vanuit diverse kleinschalige campings en de B&B's kun je de hele regio ontdekken!

De inwoners van Opmeer genieten van de toegenomen bedrijvigheid maar weten ook: het open landschap is ons veel waard. Niet alleen omdat dit de reden is dat toeristen naar Opmeer komen, maar vooral ook omdat dit de identiteit van de gemeente is. En dus zet Opmeer in op kleinschalig recreatie, waarbij kwaliteit belangrijker is dan kwantiteit.

Wat betekent dit concreet?

1. De gemeente Opmeer ontwikkelt in samenwerking met andere gemeenten een sterke Westfriesse identiteit, om zo (kleinschalig) toerisme te stimuleren.
2. De gemeente Opmeer investeert in het onderhoud en behoud van haar erfgoed.
3. De gemeente Opmeer zet niet alleen in op het behoud van haar erfgoed, maar ook op het doorontwikkelen van de maatschappelijke functie van het erfgoed. Aan de hand van Opmeerse iconen (de stolpboerderijen, het open landschap, de lintdorpen e.d.) wordt het verhaal van het unieke landschap verteld.
4. De gemeente Opmeer zet zich samen met de regio in om van Westfriesland een trekpleister te maken voor toerisme dat voortbouwt op de eigen identiteit van het landschap.
5. De gemeente Opmeer houdt toezicht op de kleinschaligheid van het toerisme. Dit doet zij door heldere kaders te stellen en vergunningaanvragen onder andere te beoordelen op kleinschaligheid.

Ambitie 5: Een bereikbaar bestuur

De kracht en uitdagingen anno 2021

Om deze toekomstvisie tot uitvoer te brengen, hebben we iedereen nodig: de gemeente, inwoners, omliggende gemeenten en de provincie. Als gemeente willen we onderling en regionaal goed samenwerken. We zetten in op hechte samenwerking om onze ambities te verwezenlijken. En dat kan in Opmeer. De lijnen zijn kort, we kennen elkaar goed. Dat is een kracht. Aan de andere kant blijkt uit de participatie dat het niet altijd duidelijk is hoe beslissingen tot stand komen. Meer transparantie is noodzakelijk voor de goede verstandhouding tussen bestuur en burger. Als gemeente moeten we daarmee aan de slag. Er dient aandacht te zijn voor communicatie over hoe de gemeente functioneert, wat zij wel en niet kan en wat haar verantwoordelijkheden zijn. De positie van een gemeentebestuur dient helder te zijn, waarbij ook duidelijk is wie welke besluiten wanneer wel of niet mag nemen.

Gemeenten krijgen steeds meer verantwoordelijkheden. Dat geldt zowel voor beleid als voor uitvoering. De afgelopen jaren werd het sociaal domein gedecentraliseerd, momenteel wordt het ruimtelijk domein gedecentraliseerd en ook op economisch vlak krijgt de gemeente meer taken. Tegelijkertijd worden de vraagstukken steeds complexer en de kosten steeds hoger. Dat stelt eisen aan de omvang en de kwaliteit van het gemeentelijk apparaat en het gemeentebestuur. In toenemende mate is het nodig om maatschappelijke uitdagingen regionaal te benaderen. Een gemeente met een omvang als Opmeer kan alleenstaand niet aan alle eisen voldoen.

Regionale samenwerking is vooral nuttig als er wordt ingezet op het oplossen van opgaven die alle partijen raken of het financieel haalbaarder maken van oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan vergrijzing, de energietransitie en de huisvesting van arbeidsmigranten. Om regionale samenwerking te laten slagen, is het van belang dat volksvertegenwoordigers en bestuurders bij een regionale opgave denken vanuit het regionale belang. Dat botst nog weleens met de aard van de gemeentepolitiek, waarbij de lokale identiteit van een gemeente centraal staat en raadsleden zich soms primair opwerpen als hoeder van lokale belangen.

Een goede regionale samenwerking berust op vertrouwen in samenwerking. En niet alleen op het niveau van bestuurders. Vertrouwen moet zich ook verankeren binnen het ambtelijk apparaat van de samenwerkende gemeenten: men moet vertrouwen hebben in de meerwaarde en de aard van de samenwerking. Daarvoor zijn een aantal factoren cruciaal: gelijkwaardigheid, noodzaak tot samenwerking, goede ervaringen met samenwerking, ondersteunend leiderschap en ambte-

lijke capaciteit. Ook de exclusiviteit van het samenwerkingsverband maakt uit, de kwaliteit van een samenwerking neemt toe als belanghebbenden niet zomaar kunnen uitwijken naar alternatieve samenwerkingen. Daarnaast is een zekere mate van flexibiliteit vereist, en is een samenwerking het liefst aanpakgestuurd. Dat laatste wil zeggen dat de gezamenlijke aanpak eerst wordt bepaald, en vervolgens pas de structuur van de samenwerking.

Opmeer kan niet zonder de regio. De vraagstukken die op Opmeer afkomen vragen veel van een kleine gemeente als Opmeer. Meer slagkracht verwerven door samenwerking is daarop het juiste antwoord. Hechte samenwerking kan op vele manieren vorm krijgen. Voor Opmeer staat voorop dat zij binnen een samenwerking de eigen identiteit wil behouden en tegelijkertijd effectief wil zijn. Vanuit dat uitgangspunt zal Opmeer de verschillende vormen van samenwerking beoordelen en keuzes maken.

Opmeer in 2030

Opmeer is hechte en slimme vormen van samenwerking aangegaan met omliggende gemeenten. Dit is vastgelegd in heldere afspraken rondom de taakverdeling. Specialistische kennis op bepaalde dossiers wordt gedeeld met buurgemeenten. Ambtenaren vinden het de normaalste zaak van de wereld om een collega uit een andere gemeente op te bellen met vragen. De maatschappelijke opgave staat centraal, en iedereen weet wat de doelen en afspraken zijn. Raadsleden werken intensief samen met collega's uit buurgemeenten. Het wordt steeds zichtbaarder hoe je als regio gezamenlijk maatschappelijke uitdagingen het hoofd kunt bieden, zonder dat je je eigen lokale identiteit hoeft te verliezen.

De hechte samenwerking betekent dan ook niet dat de gemeente er niet meer is voor haar eigen kernen. In tegendeel. De gemeente communiceert helder, tijdig en overzichtelijk over besluiten. De kernen vormen de kracht van Opmeer en burgers voelen zich gehoord. De dienstverlening is intern goed op orde. De gemeente kan daardoor snel en inhoudelijk reageren op nieuwe ideeën. Het motto is: beleid maak je niet alleen tussen de muren van het gemeentehuis, maar samen met je inwoners. En dus stappen ambtenaren regelmatig op de fiets om op de koffie te gaan bij een ondernemer, of een dag mee te lopen met een collega in een andere gemeente.

Ook de gemeenteraad en het college van B&W gaan actief de dialoog aan met inwoners. Zo komt men samen tot inhoudelijke keuzes waarmee de gemeente verder wordt geholpen. De raad stelt kaders en controleert, het college is het uitvoeringsorgaan dat bekwaam, efficiënt en daadkrachtig te werk gaat. Genomen besluiten worden helder naar inwoners gecommuniceerd. Naar inwoners wordt goed daarnaast geluisterd, zij worden betrokken in de besluitvorming en krijgen ruimte om ideeën in te brengen. Participatie is tweerichtingsverkeer – en in Opmeer werkt de gemeente in co-creatie met haar inwoners.

Wat betekent dit concreet?

1. De gemeente Opmeer communiceert duidelijk en transparant met de bevolking. Gemeente Opmeer luistert actief naar de bevolking middels participatietrajecten, terugkoppelingen en het afleggen van verantwoording.
2. De gemeenteraad en het college stellen gezamenlijk een actieplan op om de relatie met inwoners te verbeteren en naar een hoger niveau te tillen. De uitgangspunten hierbij zijn: participatie is geen eenrichtingsverkeer, inwoners krijgen ruimte om eigen ideeën en initiatieven in te brengen en inwoners worden actief betrokken bij de besluitvorming.
3. De gemeente Opmeer stelt samen met de dorpsraden een concrete taakomschrijving voor hun rol op.
4. College van B&W en de gemeenteraad onderzoeken samen hoe de samenwerking binnen het Pact van Westfriesland democratisch optimaal vormgegeven kan worden. De gemeente Opmeer neemt het initiatief om met buurgemeenten het gesprek te voeren over nieuwe, gemeentegrens overstijgende, bestuursvormen die zowel goede sturing voor de raad als betrokkenheid van inwoners kunnen bieden.
5. De gemeente Opmeer intensiveert voortbouwend op het Pact van Westfriesland richting 2030 de samenwerking met buurgemeenten. Het college van B&W formuleert in samenspraak met de gemeenteraad regionale samenwerkingsambities.
6. Eens per vier jaar organiseert de gemeente een moment waarop de regionale samenwerkingsambities samen met gemeenteraad en inwoners worden herijkt.
7. De gemeente Opmeer blijft altijd werken aan de optimale dienstverlening, en waarbij burgers snel en helder antwoord krijgen op hun vragen.
8. De gemeente Opmeer als werkgever stimuleert ambtenaren om een netwerkende rol te hebben. Dit betekent dat zij regelmatig op werkbezoek gaan, met professionals afspreken en met inwoners praten.
9. De gemeente Opmeer zet in op het versterken van het strategisch vermogen van de organisatie en versterkt het integraal werken. De maatschappelijke opgaven staan centraal.

Bijlage 1: De weg naar de Toekomstvisie

Sessie met ambtenaren
Op 17 december gingen ambtenaren van de gemeente Opmeer aan de slag met de vraag: wat is nou typisch Opmeer, en voor welke uitdagingen komt de gemeente te staan?

Digitale toekomstwensen & ansichtkaarten
Inwoners konden in januari en februari hun toekomstwens voor Opmeer achterlaten op de website. Daarnaast ontvingen alle inwoners een ansichtkaart waarop ze hun wensen en zorgen konden delen.

Avond van de Toekomst
Op 2 maart 2021 gingen inwoners aan de slag met de vier toekomstscenario's tijdens de Avond van de Toekomst. In subgroepen besprak men wat wenselijk en onwenselijk is aan de vier scenario's.

Sociale media & digitale wensen
Via sociale media en de website konden mensen de gehele maand maart hun mening over de vier toekomstscenario's achterlaten.

11
20
12
21
01
21
02
21
03
21
03
21
03
21
03
21

360 graden interviews
In november en december 2020 zijn vijf bestuurders uit omliggende gemeenten geïnterviewd.

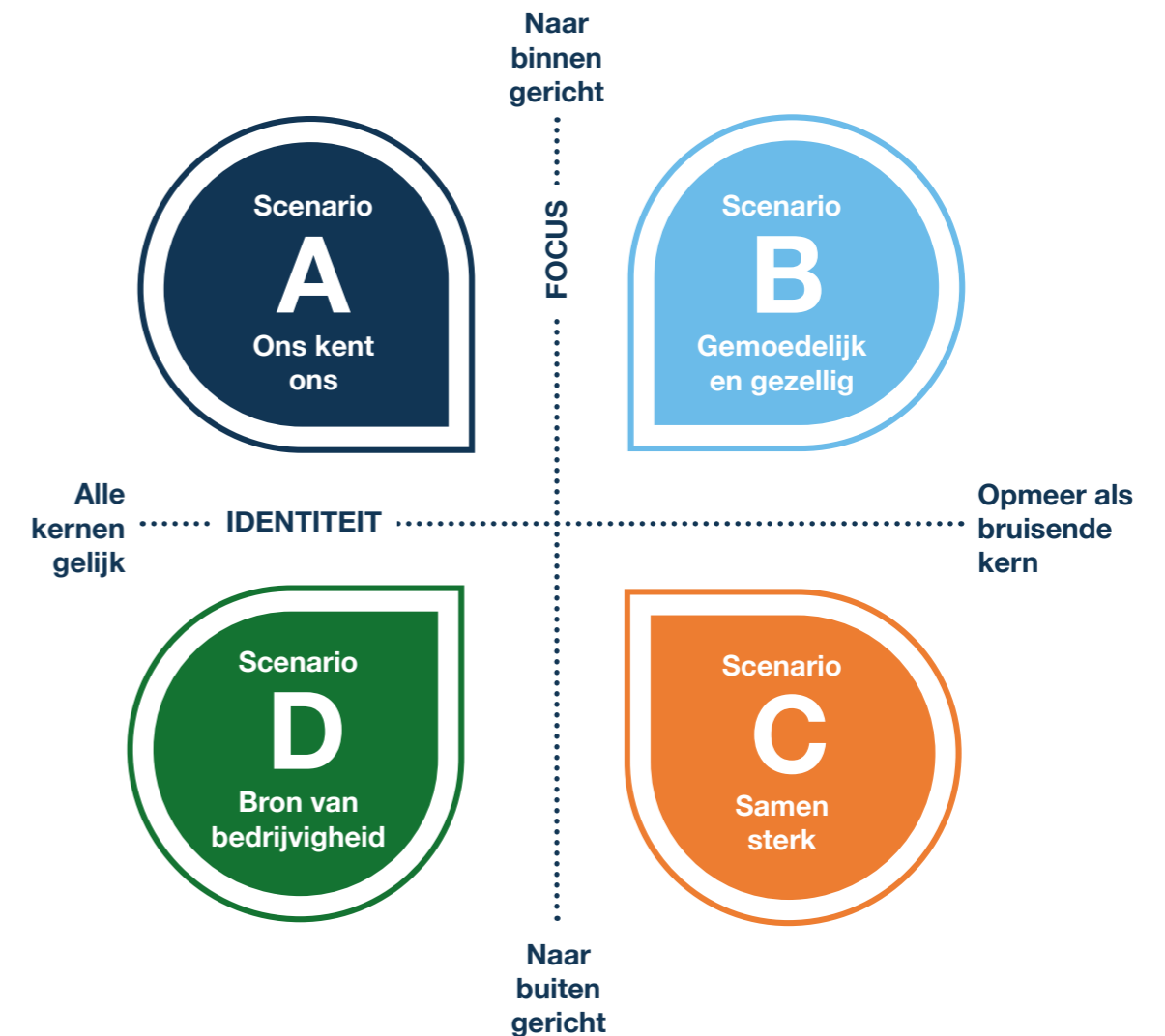
Toekomstcafés
Op 12 en 14 januari 2021 zijn twee toekomstcafés georganiseerd. Hier gingen ondernemers, stakeholders en verenigingen met elkaar het gesprek aan. Wat is nou typisch Opmeer, en voor welke uitdagingen komt de gemeente te staan?

Sessie met de Raad
Op 1 maart 2021 ging de gemeenteraad in een werksessie aan de slag met de vier toekomstscenario's.

Sessie met de Dorpsraden
Op 3 maart 2021 gingen de dorpsraden in een werksessie aan de slag met de vier toekomstscenario's.

Toekomstkrant
Op 26 februari 2021 werd via de Kogge een speciale Toekomstkrant verspreid onder alle huishoudens in Opmeer. In deze krant zat een vragenlijst over de vier scenario's, waarmee inwoners hun input konden inleveren bij speciale inleverpunten. Dit kon ook via de mail of via de post.

Bijlage 2: Vier toekomstscenario's voor Opmeer

Scenario A – Ons kent ons

Alle kernen gelijk – naar binnen gericht

Samenleving

In 2030 kun je in Opmeer heerlijk wonen. Er is veel groen, veel rust en héél veel ruimte. De sociale cohesie is groot. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het actieve verenigingsleven, de dorpsraden en het bijzonder grote aantal vrijwilligers. De regio is verstedelijkt, maar Opmeer is anno 2030 nog steeds een groene oase.

Opmeer probeert het voorzieningenniveau op peil te houden, maar dit is de afgelopen tien jaar lastig gebleken. Opmeer is in 2030 vergrijsd en sommige basisscholen hebben de deuren moeten sluiten. Het aantal kinderen nam af, het lerarentekort nam toe. Alleen in de twee grootste kernen is nog een basisschool.

De gemeente heeft in 2021 gekozen voor een strategie waarbij alle kernen gelijk zijn. Hierdoor kon de gemeente niet één kern verder ontwikkelen. In de kernen waar supermarkten verdwenen, rijdt een zelfrijdende supermarktbus. Wil je bijzondere boodschappen? Dan zul je naar Hoorn of Alkmaar moeten gaan.

Verenigingen worden volledig draaiende gehouden door vrijwilligers. Maar ook zij maken zich zorgen over hun toekomst. Want er zijn maar weinig jonge leden die zich willen inzetten voor de vereniging. De afgelopen jaren hebben een aantal verenigingen de handdoek in de ring gegooid. Geen makkelijke keuze, want Opmeer houdt van haar verenigingen.

Zorg en welzijn

De druk op mantelzorgers is hoog. Maar elkaar helpen is vanzelfsprekend in Opmeer. De sociale cohesie is in de gemeente bijzonder hoog. Een IT-ondernemer heeft in 2023 de 'Buurthulp Opmeer' app gelanceerd. Hierin kunnen ouderen makkelijk aangeven waarmee ze hulp nodig hebben – en buurtbewoners kunnen via de app hulp aanbieden. Doordat de basisvoorzieningen in alle kernen redelijk aanwezig zijn, kunnen ouderen in hun eigen dorp oud worden. De gemeente heeft ingezet op het levensloopbestendig maken van woningen – waardoor ouderen in hun eigen huis blijven zitten. Dat is aan de ene kant voordelig, maar aan de andere kant zorgt het ervoor dat er minder doorstroom is en dat ouderen soms eenzaam worden: men heeft juist behoefte aan speciale woonvormen waarin senioren elkaar gezelschap kunnen houden.

Ruimte en wonen

Opmeer is ruim en groen. Een heerlijke plek om te wonen, vinden inwoners. Maar de jeugd trekt naar omliggende steden. Amsterdam, Hoorn, Purmerend en soms verder, naar Utrecht of Rotterdam. Slechts een enkeling keert na de studie terug naar Opmeer, het grootste gedeelte settelt elders in de regio. Het is moeilijk om in Opmeer aan een huis te komen: er is vooral ingezet op het levensloopbestendig maken en verduurzamen van woningen. Er zijn sinds 2021 geen grote nieuwbouwprojecten verwezenlijkt. In de polder liggen veel akkers vrij – veel agrarische ondernemers konden geen opvolging vinden en zijn ermee gestopt. De regio kijkt soms jaloers naar alle ruimte die Opmeer heeft.

Economie en ondernemen

De werkgelegenheid in Opmeer is, met het verdwijnen van de voorzieningen en de toenemende vergrijzing, verder afgenomen. Wel is er extra werkgelegenheid in de zorg. Zorgmedewerkers vanuit de regio werken overdag in Opmeer en vertrekken 's avonds weer naar huis. Veel inwoners van Opmeer doen het zelf andersom: zij werken in de regio en keren 's avonds terug naar de gemeente. Opmeer vindt dat prima – ze profileert zichzelf als een rustige, ruime woongemeente.

Veel mensen in Opmeer hebben een eigen auto en willen een elektrische laadpaal, maar gemeente Opmeer kan er per jaar maximaal vier subsidiëren. Tussen de kernen heeft de gemeente wel geïnvesteerd in zelfrijdende busjes. Zo kunnen ouderen veilig van A naar B komen en blijven ze mobiel. Het onderhoud van deze zelfrijdende busjes is in handen van een groep vrijwilligers. Ook is er een paar jaar geleden een start-up begonnen met het aanbieden van deelauto's en deelscootmobiel. Vooral die laatste zijn immens populair!

Het huisvesten van migranten laat de gemeente over aan de ondernemers zelf. Wel zijn er strenge eisen en basisvoorwaarden waar men aan moet voldoen. In de ene kern bundelen de ondernemers hun krachten – in de andere kern regelt ieder het voor zichzelf. Zolang er aan de voorwaarden voldaan wordt, vindt de gemeente het goed.

Duurzaamheid en klimaat

Opmeer bloeit. Overal waar je kijkt is groen en staan bloemen. Er zijn de afgelopen jaren extra bomen geplant en rondom akkers zijn speciale bio-zones voor insecten aangelegd. De wilde bloemen die daar groeien zien er, vooral in het voorjaar en de zomer, prachtig uit. Ook heeft iedere kern een gedeelde fruitbomentuin. Hier komen inwoners samen – om de tuin te onderhouden, maar ook om een praatje te maken. Iedere kern heeft in aanvulling daarop een eigen groenstrategie. Vanuit de gemeente ontvangen zij een kernbudget voor groenonderhoud – ze kunnen zelf bepalen hoe ze dit inzetten.

Bestuur en samenwerking

Anno 2030 zijn de dorpsraden nog belangrijker geworden. Zij regelen het dagelijks bestuur van de kern – in hechte samenwerking met de gemeente. Ze beheren de gelden en gaan in gesprek met inwoners. De gemeente heeft veel moeite om het hoofd financieel en organisatorisch boven water te houden – de roep van inwoners was duidelijk: wij willen zelfstandig blijven, en doen het zelf. Maar de gemeente kampt met geldgebrek, personeelstekorten en mist op veel dossiers hoognodige expertise. De vergrijzingsgolf heeft ervoor gezorgd dat veel mensen met kennis en kunde met pensioen zijn en deze posities krijgt de gemeente niet meer gevuld.

Opmeer leunt steeds meer op burgerinitiatieven – simpelweg omdat zij zelf niet alles kan doen. De kernen vinden dit gelukkig helemaal niet erg, een groep actieve inwoners snoeit bijvoorbeeld graag het groen of verzamelt al het vuilnis op één centrale plek.

Scenario B – Gemoedelijk en gezellig Naar binnen gericht – Opmeer als bruisende kern

Samenleving

In 2021 maakte Opmeer een duidelijke keuze. We zijn trots op onze voorzieningen en die moeten we behouden. Hier werd vol op ingezet. Eén oplossing was om voorzieningen meer te centreren in de kern Opmeer. Dat leidde tot levendigheid en dat trok weer meer ondernemers! Er wordt geïnvesteerd in de kern – door inwoners, gemeente en ondernemers. Er zijn meer horecazaken, zoals een lunchtent, diverse cafés en twee knusse restaurants.

Basischolen zijn verspreid over twee kernen, waaronder één in de kern Opmeer. Ook is er in de kern Opmeer een nieuw buurtcentrum: het Huis van Opmeer. In het Huis van Opmeer zit een bibliotheek, een koffietent en is er ruimte voor activiteiten, zoals workshops of voorstellingen. Voor jongeren is een game centre ingericht, waar ze naast gamen zelf ook kunnen leren programmeren. Kortom: het hart van de gemeenschap!

Sportvoorzieningen zijn gebundeld op het sportpark de Weijver. Dit sportpark is uitgebreid om alle verenigingen ruimte te gunnen. Vrijwilligerswerk is nog steeds onderdeel van de Opmeerse identiteit. Sommige verenigingen zijn gefuseerd, andere delen een bestuur, een accommodatie of werven gezamenlijk nieuwe leden en vrijwilligers. Dankzij deze samenwerkingen kunnen de verenigingen blijven bestaan en wordt de sociale cohesie tussen de kernen alleen maar sterker.

Wegtrekkende jeugd en vergrijzing blijft een uitdaging voor Opmeer, maar door het levendige centrum trekt Opmeer jonge gezinnen. Zij willen hun kinderen ruimte bieden om in bomen te klimmen, maar zelf 's avonds een drankje kunnen doen op een zonnig terras of in een goed restaurant. Dat kan tegenwoordig in de kern

Opmeer! In iedere kern is één kleine supermarkt voor de dagelijkse boodschappen. Voor luxere producten, zoals goede kaas of wijn, gaan inwoners naar de speciaalzaken in de kern Opmeer.

Kinderen kunnen 's ochtends makkelijk met de schoolbus naar school en 's middags weer terug. Er zijn fiets-snelwegen aangelegd tussen de kernen: ook zonder auto kun je in bruisend Opmeer terecht. De meeste inwoners van Opmeer werken echter in de regio en zijn allen in het bezit van een elektrische fiets of auto. De gemeente heeft besloten geen vergaande investeringen in de bereikbaarheid van de gemeente te doen, toeristen uit de regio rijden Opmeer toch voorbij.

Zorg en welzijn

De gemeente heeft vroegtijdig ingespeeld op de vergrijzing, op allerlei creatieve manieren. Opmeer investeert in haar ouderen. Bijvoorbeeld door zich te focussen op het omvormen van leegstaande panden tot seniorenwoningen. Verder schieten initiatieven rondom ouderenzorg als paddenstoelen uit de grond. Programma's om jongeren met ouderen te koppelen, maar ook om technologische innovaties te implementeren in seniorenwoningen: ouderen uit de hele regio komen ervoor naar Opmeer. Ook is de gemeente gestart met een pilot: jongeren die intensieve mantelzorg verlenen krijgen korting op hun huur. En de speciale particuliere 75+ woonboerderij is populair bij ouderen uit de Randstad. In deze groene community proberen ze zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn.

Ruimte en wonen

Qua wonen is de afgelopen jaren deels gefocust op het omvormen van leegstaande panden tot seniorenwoningen, waardoor gezinswoningen vrij kwamen. Verder is een deel van het buitengebied van de kern Opmeer bebouwd. Een groot deel daarvan zijn gezinswoningen, hoewel er ook wat starters- en seniorenwoningen tussen zitten. Door het extra aanbod is ook de doorstroom verbeterd.

In 2023 werden twee pilots gestart met een aanbieder van tijdelijke woningen. Een pilot richt zich op seizoenarbeiders en de andere op jongeren. Deze woningen werden in het buitengebied van de kern Opmeer geplaatst als flexibele schil – als ze niet bewoond worden, dan worden ze verhuurd als werkruimte. Zo is er een levendige jongerencampus ontstaan waar jongeren tussen 16 en 25 kunnen wonen met leeftijdsgenoten. Ook zijn er voor jongeren mogelijkheden om samen zelf kleinschalig te bouwen (collectief particulier opdrachtgeverschap).

Economie en ondernemen

De bedrijvigheid is inmiddels meer gebundeld dan tien jaar geleden. Het centrumimpuls heeft tot nieuwe kansen geleid. Kansen die jonge ondernemers maar al te graag pakten!

Agrariërs zijn zich nog meer gaan toelagen op kleinschalig en duurzaam produceren voor eigen regio. Een groep jonge agrariërs hebben de krachten gebundeld en hebben samen een platform ontwikkeld: Ons Opmeer – hiermee zetten ze zich in om hun producten bij zoveel mogelijk lokale horecagelegenheden en specialiteitenwinkels aan te bieden.

De voorzieningen in Opmeer zijn voor inwoners van Opmeer. Niets meer en niets minder. De bedrijvigheid in de gemeente is groot. Kijk maar naar de evenementen die georganiseerd worden!

De gemeente heeft de laatste jaren weinig geïnvesteerd in toerisme. Initiatieven om de rijke historie en het landschap in Opmeer te waarborgen en met nieuwe inwoners en bezoekers te delen zijn afhankelijk van de inzet van vrijwilligers.

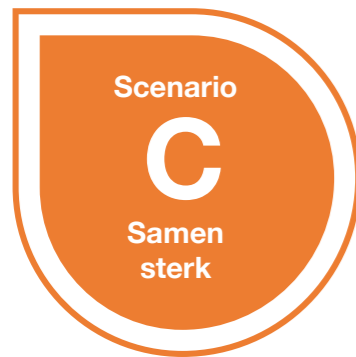
Duurzaamheid en klimaat

De gemeente heeft bewust gekozen voor 'subtiel verduurzamen'. Dit betekent dat de focus ligt op mooi ingebedde zonnepanelen, goed verstopte laadpalen voor elektrische auto's en veel groen. De gemeente investeert in zonnepanelen op daken van panden die zij in haar beheer heeft. Verder kunnen inwoners zelf subsidie aanvragen voor het vergroenen van hun huis. De gemeente heeft bewust niet gekozen voor windmolens – dit doet afbreuk aan het open karakter van het landschap. Opmeer loopt niet voorop op het gebied van verduurzamen, maar maakt wel stappen.

Bestuur en samenwerking

Het gemeentebestuur koestert de dorpsraden en leunt op hen voor advies. De kernen werken, formeel en informeel, veel met elkaar samen. Zij zijn de hoekstenen van de samenleving onder overkoepelend dak van gemeentebestuur. De gemeente werkt op een aantal gebieden samen met omliggende gemeenten en is nog steeds onderdeel van het West-Fries pact. Maar beslissingen maken doet ze zelfstandig.

Nog steeds moet Opmeer hard werken om, financieel en organisatorisch, zelfstandig te kunnen blijven. De gebundelde voorzieningen kosten de gemeente minder geld.

Scenario C – Samen sterk Naar buiten gericht – Opmeer als bruisende kern

Samenleving

Opmeer is een bruisende gemeente in een groene omgeving! De ambitie van Opmeer is om een sterk eigen profiel te combineren met goede, regionale samenwerkingen.

Doordat voorzieningen meer regionaal georganiseerd zijn, is er in Opmeer een kentering zichtbaar: er is weer ruimte om te investeren! Er worden fietssnelwegen aangelegd, elektrische laadpalen voor fietsen en auto's en het centrum van de kern Opmeer is levendiger dan ooit! Door de impuls is gemeente Opmeer aantrekkelijk geworden voor nieuwkomers van buitenaf. Jonge gezinnen uit Hoorn, Alkmaar of Amsterdam trekken naar Opmeer. De jonge gezinnen maken veelvuldig gebruik van voorzieningen. Grote voorzieningen, zoals zwembad en theater hebben een regionale functie en worden gedeeld met omliggende gemeenten zodat de kosten behapbaar zijn. Hierover zijn goede afspraken gemaakt zodat er geen concurrentie tussen de gemeenten ontstaat en iedere gemeente een 'publiekstekkende voorziening' heeft. Verenigingen in Opmeer zijn gefuseerd met verenigingen in de omgeving waardoor ze kunnen blijven bestaan en een regionale functie hebben.

De kern Opmeer is populair onder dagjestoeristen die een dagje gaan fietsen, wandelen of toeren in regio Noord-Holland. Opmeer is sterk georiënteerd op de regio. De gemeente werkt hecht samen met haar buurgemeenten en andere Westfriese gemeenten. Zo is er ingezet op een gedeelde toeristische experience: een dag in Westfriesland! De route op elektrische scooters brengt toeristen door Opmeer en haar buurgemeenten. Het bruisende centrum van de kern Opmeer is dé plek om pauze te houden. Ook tuincentrum de Boet is een van de grote publiekstrekkingen en een reden om naar Opmeer te komen. Genieten van een stuk appeltaart,

terwijl je elektrische fiets oplaadt in één van de vele snelladers.

Zorg en welzijn

Doordat Opmeer zich steeds meer op de regio is gaan focussen, zijn de sterke sociale banden in de dorpskernen wat afgenomen. Nog steeds is het normaal om iets voor een ander te doen, maar het wordt wel minder. De gemeente heeft dit gat opgevuld door actief in te zetten op eenzaamheidsbestrijding en het voldoen aan de vraag naar seniorenwoningen. Dit doet de gemeente in hechte samenwerking met andere Westfriese gemeenten: zij hebben immers ook met vergrijzing te maken. Door regionaal in te kopen én budgetten te bundelen, blijven de kosten behapbaar en heeft iedere oudere toegang tot thuiszorg. En voor de sociale contacten zijn er in het centrum een hoop activiteiten speciaal voor ouderen.

Ruimte en wonen

Het is drukker geworden in Opmeer. Er is de afgelopen jaren gefocust op starters- en seniorenwoningen. Vooral aan de randen van de kernen wordt gebouwd – waardoor deze dichter naar elkaar toegroeien tot één Opmeer. Het oude 'kerndenken' is volledig verdwenen in 2030. Men woont in Opmeer, niet in Aartswoud of Wadway. Voor de jeugd is dit vanzelfsprekend – sommigen kennen de namen van de losse kernen niet eens meer. Dat heeft best gevolgen: de oudere bevolking vindt het jammer dat de sociale cohesie in de dorpen is afgenomen. Nieuwe inwoners kennen niet meer iedereen in de kern, en jongeren zijn toch vooral met hun eigen zaken druk. Dit is nieuw voor Opmeer: de dorplingen die vroeger zo hecht waren, zijn elkaar steeds meer gaan loslaten.

In het centrum zijn diverse functies met elkaar gecombineerd: wonen, flexwerken en entertainment kan tegenwoordig in één gebouw. Hierdoor is het centrum niet alleen zomers levendig, maar het hele jaar door. Flexwerkers, studenten, ouderen: de cafés zijn een huiskamer voor iedereen.

Economie en ondernemen

De toename in toeristen doet Opmeer goed. De gemeente, en dan vooral de kern Opmeer leeft. Horeca zetten in op de verkoop van streekproducten en gerechten. Men speelt slim in op de silver economy: de groeiende groep actieve ouderen die veel uitstapjes maken. Cafés en restaurants zitten zomers stampvol met fietstoeristen. Openlucht toneel, een grote biologische markt, historische wandelingen, festivals en natuurlijk de Landbouwwshow: de vele activiteiten trekken behoorlijk wat mensen. Hiervoor werken ondernemers en verenigingen in Opmeer hecht met elkaar samen.

Daarnaast zijn er steeds meer bouwbedrijven gevestigd, is bedrijventerrein de Veken volop in gebruik, heeft tuincentrum de Boet een bloeiende groei doorgemaakt en in het bloeiende centrum doet de detailhandel het goed.

De agrarische sector is zich steeds meer gaan bezighouden met recreatie en toerisme. Een uurtje bloemen plukken of aardappels rooien bij de boer is een immens populair uitje voor bezoekers uit de Randstad: de 'farmers experience' in Opmeer vind je terug in vele toeristengidsen.

Om goed aan te sluiten bij de regio heeft Opmeer flink geïnvesteerd in haar bereikbaarheid. Zo is de fietssnelweg op de Dijk doorgetrokken tot aan de kern Opmeer. En door de hele gemeente zijn elektrische deelauto's te vinden. Een handige oplossing voor jongeren, toeristen en inwoners zonder auto. Het openbaar vervoer van en naar Opmeer is verbeterd – de bussen rijden vaker en naar meer plekken in de regio. Opmeer valt niet te missen! Tuincentrum de Boet is eenvoudig bereikbaar geworden vanaf de provinciale weg.

Forenzen en studenten maken dankbaar gebruik van de toegenomen bereikbaarheid. Veel Opmeerse jongeren blijven de eerste twee jaar van hun studie lekker thuis wonen. Je bent eenvoudig en snel op je opleiding in Hoorn, Alkmaar of Medemblik – waarom veel geld uitgeven aan een kamer? Een deel vertrekt natuurlijk alsnog – de grote stad lonkt, maar een groot deel keert na hun studie terug naar Opmeer

Duurzaamheid en klimaat

Agrariërs produceren biologisch, lokaal en circulair. De focus ligt op gezonde ecosystemen. De landbouw experimenteert met strokenteelt om biodiversiteit te stimuleren. Het groene landschap wordt gekoesterd en goed onderhouden en veel huizen zijn voorzien van zonnepanelen. Best practices van andere Westfriese gemeenten worden overgenomen, maar Opmeer is geen pionier in de regio.

Bestuur en samenwerking

De versmelting van de kernen zie je ook terug in het bestuur. De dorpsraden bestaan niet meer en beslissingen worden, uiteraard in samenspraak met inwoners, genomen voor heel Opmeer. Neem bijvoorbeeld de huisvesting van migranten: de gemeente regelt dit van A tot Z.

Om dit te doen is Opmeer hechte samenwerkingen aangegaan met omliggende gemeente. Zo worden ambtenaren met een specialisme aangenomen om beleid te maken voor zowel Koggenland als Medemblik als Opmeer. In haar eentje kan de gemeente dit gewoonweg niet betalen. De intensieve bestuurlijke samenwerking is vastgelegd in stevige afspraken, waardoor Opmeer niet alles zelf meer kan beslissen. Daartegenover is er wel eindelijk weer ruimte om te investeren en de gemeente te laten bloeien. De gemeente is door de sterke regionale samenwerking organisatorisch en financieel in staat om dienstverlening te bieden en te blijven investeren.

Scenario D – Bron van bedrijvigheid Naar buiten gericht – Alle kernen gelijk

Samenleving

Opmeer heeft de laatste jaren een hele duidelijk keuze gemaakt: de gemeente heeft ruimte – en die moet nuttig worden ingezet. De focus ligt vanaf 2021 vol op het aantrekken van bedrijvigheid. En dat werpt anno 2030 z'n vruchten af.

De bedrijvigheid is toegenomen en dat zie je overal in de gemeente. De werknemers op de bedrijventerreinen wandelen in hun lunchpauze graag de verschillende kernen in voor een broodje of een kop koffie. En ook wordt er door zowel ondernemers als inwoners gretig gebruikt gemaakt van een nieuw restaurant dat zowel lunch als diner serveert.

Opmeer is qua karakter niet zoveel veranderd: het blijft een Westfriese gemeente, met nuchtere inwoners. Niet te veel kletsen, maar gauw aan de slag. De innovatiekracht van de gemeente is hoog – zo organiseerde twee Opmeerse verenigingen en een startup afgelopen zomer het eerste hologram festival in heel Nederland.

De gemeente ziet toerisme vooral als een gezamenlijke inspanning van alle Westfriese gemeenten. Een dag in Westfriesland – in plaats van een dag in Opmeer. Populair is de bijzondere zevenkernen-fietstocht – een uitje voor toeristen die Westfriesland bezoeken. Vooral zomers levert dit kansen op voor horecaondernemers.

Door de extra inkomsten en het verdelen van de lasten over meerdere gemeenten, lukt het de gemeente om het voorzieningenniveau in de kernen op pijl te houden. En hierdoor blijven jongeren en jonge gezinnen in Opmeer wonen. Dit doet de gemeente goed – de basisscholen

blijven bestaan en ook de voorzieningen in de kernen kunnen blijven draaien. Voor grote voorzieningen, zoals een bioscoop, theater of speciaal restaurant moet je in de regio zijn. Maar een supermarkt, sportclub en café vind je in bijna iedere kern. De kern Opmeer wordt door de andere kernen amper bezocht. Als inwoners een avondje uitgaan, dan liever naar Hoorn. En het is tegenwoordig steeds normaler om kinderen in Hoorn op de basisschool te doen – daar gaan ze straks ook naar de middelbare. Ook verenigingen zijn gaan fuseren met anderen in de omgeving. Eigenlijk zijn de kernen zich de afgelopen jaren alleen maar meer als losse dorpen gaan organiseren. Een band met de gemeente hebben de meeste mensen niet.

Zorg en welzijn

De inwoners kijken naar elkaar om. De kernen zijn hecht – iedereen let op elkaar. Bijna iedereen geeft of ontvangt mantelzorg. De gemeente koopt zorg regionaal in, wat veel kosten scheelt. Dat leidt tot kritiek van inwoners: zij willen zorg die persoonlijker georganiseerd. Maar de gemeente kan het niet betalen om iedere kern haar eigen zorg te laten organiseren. Inwoners regelen daarom veel zelf. In de kernen worden activiteiten voor ouderen georganiseerd, zoals wandelingen, jeu de boules en een cursus programmeren voor ouderen. De gemeente doet mee in regionale campagnes om eenzaamheid te bestrijden.

Ruimte en wonen

De nieuwe bedrijvigheid heeft beslag gelegd op een deel van het groen dat Opmeer omringt. De horizon is niet meer zo weids en open als tien jaar geleden. De ruimte die Opmeer vroeger uitstraalde wordt steeds

minder. Rondom de kernen wordt gestaag gebouwd. De nieuwe bedrijvigheid trekt werknemers en een deel van hen wil zich graag in Opmeer vestigen. De gemeente zet in op duurzame en kwalitatief goede woningen. Daardoor ligt het tempo waarop gebouwd wordt niet heel hoog – maar staan er wel mooie woningen. Om het tekort tussentijds op te vangen maakt de gemeente gebruik van tijdelijke woningen. Deze worden aan de randen van de kern neergezet, tot er permanent gebouwd wordt.

Voor ouderen in de kernen is het 'Knarrenhof' concept geïntroduceerd in Spanbroek. Het heeft heel lang geduurd voor dit er was, omdat kernen het niet eens konden worden waar de woonhofjes geplaatst zouden worden. Uiteindelijk is er na jaren van discussie gekozen voor Spanbroek. In het aanmeldbeleid werd een eerlijke verdeling voor de diverse kernen gehanteerd.

Economie en ondernemen

Opmeer had al de Veken, maar bouwt stevig door aan nog meer bedrijventerreinen. Ten zuiden van Opmeer is in 2028 een terrein opgeleverd, en volgend jaar wordt een bedrijventerrein ten westen van Hoogwoud opgeleverd. Door een intensieve marketingcampagne worden steeds meer bedrijven uit regio Amsterdam verleid om zich in Opmeer te vestigen. De grond is betaalbaar, de voorzieningen op de bedrijventerreinen zijn uitstekend en de bereikbaarheid van Opmeer is de afgelopen jaren nog beter geworden. Kortom: de ideale plek voor bedrijven die ruimte nodig hebben.

De keuze was logisch: er kwam steeds meer grond vrij in Opmeer. Agrariërs worstelen met opvolgingsproblematiek en voor hen is het soms een goede oplossing om de grond aan de gemeente te verkopen. De gemeente zelf verdient extra aan de gevestigde ondernemers én het zet Opmeer in de regio op de kaart. Voorheen had Opmeer niet echt een duidelijk profiel, maar nu: het kloppend hart van ondernemend Westfriesland.

En dan wel duurzaam: zowel de Veken als de nieuwe bedrijventerreinen zijn energieneutraal. Daarnaast vind je er windmolens, zonnepanelen en andere innovatieve manieren om groene energie op te wekken.

De gemeente heeft geïnvesteerd in programma's om de eigen inwoners aan het werk te krijgen. Er is onder andere een banenmakelaar geïntroduceerd – deze legt de link tussen potentiële werknemers in Opmeer en de nieuwe bedrijven.

Duurzaamheid en klimaat

Een voordeel van die windmolens, zonnepanelen en duurzame warmtebronnen? De bedrijventerreinen in Opmeer wekken genoeg groene stroom op voor de hele gemeente – en kan zelfs nog wat partners in de regio van groene stroom voorzien. Dat is een mooie inkomstenbron. Opmeer stimuleert haar inwoners om zo duurzaam mogelijk te leven. Zo krijgen inwoners in de kernen veel ruimte om zelf energie coöperaties te starten. Ook is er een regionaal energieloket waar de kernen kunnen aankloppen voor hulp.

Bestuur en samenwerking

De kernen zijn erg op zichzelf gericht. Voor bijzonder voorzieningen zoeken ze de regio op en zelf leven de kernen langs elkaar heen. Voor de gemeente is dat een uitdaging. De gemeente doet zoveel mogelijk in regionaal verband – de vestiging van arbeidsmigranten gaat volgens regionale afspraken, en ook economische ontwikkelingen worden met de regio afgestemd. Dat zorgt ervoor dat er een groot gat is tussen de gemeente en haar inwoners: de kernen zien veel van het dagelijks bestuur langs zich heen gaan en de gemeente vindt het lastig om regionaal beleid te slijten aan haar inwoners.

Ook financieel en organisatorisch vraagt het veel van de gemeente om iedere kern te kunnen bedienen. Daardoor gaan er steeds meer stemmen op om Opmeer met een andere gemeente te fuseren.

Verantwoording

De toekomstvisie Opmeer is geen losstaand document, maar baseert zich op eerder vastgesteld beleid. De visie bouwt zo voort op bestaande visies en beleidskaders. Bij de totstandkoming van de toekomstvisie zijn beleidsdocumenten vanuit Opmeer geraadpleegd. Een overzicht van deze documenten vindt u hieronder. De kerncijfers in deze toekomstvisie zijn afkomstig van diverse bronnen, hieronder staan deze per ambitie gesorteerd. De cijfers zijn verkregen in maart 2021.

Bronnen			
	VNG (2021). Waar staat je gemeente – Vrijwilligers. Geraadpleegd via https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/burgerpeiling	CBS (2020). Bevolking, leeftijd, ouderen. Geraadpleegd via: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen	CBS (2020). Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2020. Geraadpleegd via: https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2020/50/trendrapport-toerisme-recreatie-en-vrije-tijd-2020
	VNG (2021). Waar staat je gemeente – Bouwen en wonen. Geraadpleegd via https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Bouwen-en-wonen .	SCP (2021). Trends in de ouderenzorg: aantal ouderen neemt toe. Geraadpleegd via: https://digitaal.scp.nl/ouderenzorg/aantal-ouderen-neemt-toe	
	VNG (2020). Waar staat je gemeente – Openbare orde en veiligheid. Geraadpleegd via https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/openbare-orde-en-veiligheid .	SCP (2021). Trends in de ouderenzorg: kwetsbare ouderen. Geraadpleegd via: https://digitaal.scp.nl/ouderenzorg/kwetsbare-ouderen	

Beleidsdocumenten die ten grondslag liggen aan de toekomstvisie – op alfabetische volgorde:

Beleidsvisie Fysieke Leefomgeving 2020 – 2023 (2020)	Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (2019)
Leefbaarheidsplannen Hoogwoud, Aartswoud en De Weere	Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord (2020)
Nota uiterlijk van Bouwwerken (2020)	Structuurvisie Opmeer 2025 (2012)
Omgevingsverordening Provincie Noord-Holland (2020)	Welstandsnota Opmeer (2011)
Pact 7.1 Westfriesland (2020)	Westfriesland Regionale detailhandelsvisie (2015)
Rapport Berenschot: Beheergemeente onderdruk: Toets van Opmeer tegen de ambitie van zelfstandigheid (2012)	Woonvisie Opmeer 2018 – 2022 (2018)
Rapport i&o research: Burgerpeiling Waar staat Opmeer? (2021)	

COLOFON

Dit is een uitgave van gemeente Opmeer, tot stand gekomen met behulp van Futureconsult.

Juli 2021

Vormgeving:
Studio Van Loenen

Afbeeldingen zijn beschikbaar
gesteld door:
Gemeente Opmeer
Landbouwschouw Opmeer